

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Quanti momenti sit hoc munus ex fine, & materia, Cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

& pertulit, sacramenta instituit, gradus Ecclesie disposuit, inter quos Doctores, ac Prædicatores grauissimum habent munus, & maxime vtile. Tertium, concipiendus est timor, ne forte tales effectus vitio nostro impediatur, neue tantus Dei apparatus, tantaque opera, quantum in nobis est, irrita reddantur. Sedulo etiam quæ cap. seq. & quæ cap. de charitate erga Deum, & de charitate erga proximos differuntur, animo renouat, nec vniquam à cogitatione excidere patiatur: immo cõmentatione quotidiana perficiat, vt ea sua sponte, etiam aliud agenti, animo obuersentur. Hæc si seridõ cogitet Euangelicus Concionator, omnem adhibebit industriam, ne Deo & sibi, & Ecclesie sanctæ desit.

Quanti momenti sit Concionatoris munus ex materia & fine. Cap. VIII.

Quamquam ex his quæ dicta sunt, facile apparet, quanta sit ministerij huius Euangelici dignitas, quanta in Ecclesia vtilitas, ac necessitas; tamen, quia maximi interest, diuinum præconem intelligere personam suam res est planius proprièque tractanda. Primum, dignitas æstimari potest ex materia, quam Christianus orator tractat: tum ex fine quem propositum habet; ad hæc ex personis, quarum est proprium id munus: Deinde ex habitu & facultate ipsa, vnde oriri prædicatio debet: denique ex ipsa necessitate, ac fructu. Materia Oratori nostro subiecta est Verbum Diuinum, illo enim ad omnia sua opera vitur, vt præclare Chryl. docet dum ait: Medicis corpora curantibus diuersa suppetunt medicamenta, & varij apparatus instrumentorum, & cibi congrui, & aëris mutatio, & somnus: Hic autem tenenda & sequenda est per Euangelicum sermonem doctrina: siquidem hoc demum instrumentum est, hic cibus, hoc aëris temperamentum: hoc medicamento instar; hoc ignis loco, hoc ferri vice. hoc & iacentem animã suscitamus, & tumescentem compescimus: hoc & superuacua amputamus, & quæ defunt supplemus, cæteraque omnia conficimus, quæ ad animi conferunt incolumitatem.

Laudes verò admirabiles Verbi Diuini, præter hos effectus, quos Chrysof. enumerat, considerari possunt ex diuinarum scripturarum excellentia, ab auctore, à rebus, quæ tractantur, à veritate certissima, & ceteris huiusmodi. Id ego solum significabo, Eloquij Diuini eam esse dignitatem, seu potius, diuinitatem,

Materia Concionum Verbum Dei. De Sacerd. lib. 4.

Verbi Diuini excellentia.

nitatem, ut Christo ipso interprete, illi, ad quos olim verbum
 veteris testamenti factum est, Dij sint ab ipso Deo nuncupati.
 Ioan. 10. Nonne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi Dij estis? si
 illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest
 solum scriptura sic. *id est non in multis, ut in hoc scriptura dicitur*
 Quantum verò prædicatio Evangelica Mosaica dignitate
 præstet, etiam si in utroque testamento Verbum Diuinum exi-
 stat, docet fuse Paulus Apost. in quo multa diligenter perpen-
 di debent. Inter cetera, ex insolita luce, qua Moysis facies re-
 fulgebat, cum in tabulis lapideis legem scriptam afferbat ad
 prædicatio
 Euangelica
 supra Mo-
 saicam.
 2. Cor. 4. 3.
 Eph. 1.
 populum, ministrorum Evangelij interiorum præstantiam col-
 ligens, subdit. Quod si ministratio mortis literis deformata
 in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non possent intendere filij
 Israël in faciem Moysi propter gloriam vultus eius, quæ eua-
 cuatur; quanto magis ministratio spiritus erit in gloria? Lege
 cap. 1. ad Ephes. & intuire magnificentiam verborum, qua Spi-
 ritus sanctus per organum electum, ac familiare sibi, maiesta-
 tem incomprehensam mysteriorum nouæ legis exponit; ac dein-
 ceps animaduerte, quæ gentium Doctores subiungit: Mihi om-
 nium sanctorum minimo data est gratia hæc (quenam gratia
 tanta?) gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi,
 & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti abscondi-
 ti à sæculis &c. Totum locum verbatim pondera, intelliges
 prædicatio præstans, quamque diuina res sit Evangelicus
 Prædicator, cui tam admiranda & excelsa Dei Sacramenta
 tractare, ac promulgare concessum est. Quod si nihil aliud, cer-
 tè ipsa Pauli admiratio, qui ut in Cælo doctus, tam intelligens
 ac peritus erat æstimator, facile cuius persuadere debet, Præ-
 dicatoris dignitatem esse omni cogitatione nostra maiorem.
 Idem ex alijs Apostoli locis luculenter accuratus officij sui ad-
 mirator intelliget. Res igitur, quæ pro concione tractantur,
 præstantissima sunt; mysteria veteris nouæque legis; thesauri
 sapientiæ æternæ. Ea quoque, quæ ad informandos fidelium
 mores pertinent, sunt nobilissima: cū virtus & perfectio Chri-
 stiana non solum Philosophicas virtutes, sed etiam legis anti-
 quæ dogmata, tanto transcendat interuallo; quanto terra su-
 peratur à Cælo: ut meritò Christi Ecclesia Cæli regnum dica-
 tur, quod Cælum iam regnet in terra: cælestesque mores, &
 cælestes per Christum inductæ virtutes inter homines do-
 minentur. *ergo si libenter ad prædicandum accipimus, non debemus
 quædam*
 Talis igitur cum sit Christiani materia Oratoris confecta-
 ncum

neum est etiam finem, quem spectat, uti re vera est, summum esse: qui duplicem amplectitur partem, utramque summam, & omnium rerum creaturarum finem, gloriam scilicet Dei, & animarum salutem. Opus maxime proprium Dei est, suam notam facere gloriam, & cunctis in rebus illam precipue sibi habere propositam. Ad hanc non modò Cœli & Firmamentum, de quibus legimus: Cœli enarrant gloriam Dei, & opera mantium eius annunciat firmamentum, Sed planè omnia referuntur, quæcumque molitur ac facit. Ac proinde nulla re ita gratificantur homines Deo, & ad eius imitationem ita propè accedunt, ut eius gloriæ seruiendo. Inter omnia autem, quæ ad laudem & celebritatem Dei nos conari possumus, nihil adeo latè patet, adeoque accomodatùm est, ut Evangelica prædicatio. quod cum multis evidens est argumentis, tum inter cætera illo, quod genus gloriæ Dei præstantissimum, ipsiq; acceptissimum Deo est, ipsum cognosci: manifestasque fieri immensas eius virtutes ac perfectiones. Explicat hoc eleganter Lactant. his verbis: Quæ utilitas Deo in homine (inquit Epicurus) ut eum propter se faceret? scilicet ut esset qui opera eius intelligeret: qui providentiam disponendi, rationem faciendi, virtutem consumandi, & secum admirari, & voce proloqui posset. Quorum omnium summa hæc est, ut Deum colat. Is enim colit, qui hæc intelligit: is artificem omnium rerum, is verum patrem suum debita veneratione prosequitur, qui virtutem maiestatis eius de suorum operum inventione, inceptione, perfectione metitur. Hinc per Oseam. Misericordiam inquit, volui & non sacrificium, & scientiam Dei plusquam holocausta. Et apud Ioannem Christus Dominus. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Ideo tantum celebratur Hostia & sacrificiū laudis, quia ex cognitione & admiratione maiestatis, bonitatisque Diuinæ proficiscitur. Sanctus Petrus epistolam secundam exorditur ex cognitione Dei, & Christi Iesu: & in eadem ad extremum concludit: Nam principio: Gratia, inquit, vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Christi Iesu Domini nostri, quomodo omnia nobis diuinæ virtutis suæ, quæ ad vitam, & pietatem, donata sunt per cognitionem eius, qui vocavit nos propria gloria & virtute, &c. In extrema autem clausula, addit: Crescite verò in gratia, & in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Iesu Christi. Sanctus Paulus: Non cessò, inquit, gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens,

Dignitas ex
sine duplici.

Psal. 18.

Notitia Dei
quam magna
res.

Lact. 1. 7.
Inst. c. 7.

Cap. 6.

Cap. 17.

Ad Epbes.
cap. 1.

ciens in orationibus meis, vt Deus Domini nostri Iesu Christi Pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & reuelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri; vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hereditatis eius in Sanctis. Et testatur se hætere genua apud Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det illis secundum diuitiæ gloriæ suæ corroborari, & cætera, vt possint comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, &c. Ideo ad Coloss. ait: Et nos ex qua die audiuimus, non cessamus pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia, & intellectu spirituali. Hæc cum ita sint, apparet, quanta sit Euangelici Doctoris præstantia, qui totus in eo versatur, vt cognoscantur Dei magnalia, & debitis laudibus, ac honoribus celebrentur.

Procurare salutem animarum quam magni bonum. Altera pars finis Oratori Christiano propositi salutem animarum: hæc æstimetur ex ipsa re. Quid enim est gratia Dei, in qua salutem animarum in hac vita consistit? quid est summa illa in cælo, ac sempiterna felicitas, in qua salutem consummata post hanc vitam sita est? Quid ex altera parte offensa Dei, & scelera & supplicia æterna? Tantum igitur malum prohibere, tantum curare bonum quid est? Anterus Papa ad Episcopos Bæticæ: Quæ precor (inquit) maior charitas, aut quod efficacius pietatis patrociniū potest à quopiam alicui impendi, quam si ignorantia tenebras, & imperitiæ caliginem ab eo repellat: & veræ fidei pabulo non ad quæstum, non ad ambitionem; sed ad eruditionem, & ædificationem resciat? Adijce huc, quæ huius rei causa Deus, Christusque Dominus fecit; tum planè apparebit verum esse, quod ex S. Dionysio circumfertur vulgo axioma: Omnium diuinorum diuinissimum esse cooperari Deo in salutem animarum. Quantum enim esset, posse cooperari Deo in molitione cæli ac terræ? Atqui apud

Ho. 17. in 1. ad Cor. & ho. 55. ad pop. Antioch. Chrysostomum Deus ipse sic loquitur: Feci ego cælum & terram: eadem conditionis facultate te dono, vt terram facias cælum: Accendi ego luminaria: accende & tu clariora illis, namque potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere: Maius istud beneficium est, quam Solem intueri. hominem facere non vales: at iustum gratumque Deo potes efficere. ego substantiam feci, tu exorna propositum. Vide quam te diligam, qui maiora tibi faciendi potestatem tribuo. Et alibi: Hoc nostræ salutis argumentum erit, & occasio, si non solum pro nobis ipsis solliciti erimus; sed proximo viles

fue-

fecerimus, ipsum ad viam veritatis ducentes. & vt scias quantum bonum sit, cum salute nostra & alios lucrari, audi propheta tam ex persona Dei dicentem: Si separaueris pretiosum à vilis, quasi os meum eris: quid hoc est? qui ab errore ad veritatem (ait) manuduxerit, vel à peccato ad virtutem, proximum induxerit; me imitatur. Etenim ipse cum Deus sit, propter nihil aliud nostram induit carnem, & alia humana omnia sustinuit, & crucem quoque suscepit; nisi vt nos peccato obnoxios liberaret. Prædicatio verò quam sit ad hoc efficiendum proprium & efficax instrumentum, infra significabo.

Hier. 15.

Dignitas Officij ex persona & varijs donis. Cap. IX.

Tertio loco sacri Oratoris excellentia ex ipsa persona & auctore, cui proprium hoc munus est, intelligitur. Is autem primum est Deus ipse. multifariam, inquit S. Paulus, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouissimè diebus istis, loquutus est nobis in filio. Itaque Deus Pater, qui misit Prophetas, & nouissimè filium, præcipuus auctor est prædicationis, & Deus Spiritus sanctus, qui afflauit Prophetas, & postea repleuit Apostolos, & qui assidue loquitur in suis ministris: ac Deus Filius, qui coram apparens docuit, de quo Psaltes ait. Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius. Qui de se ipso interpretatus vaticinium Isaia, euangelizare ait, pauperibus misit me. In suprema cæna Patrem alloquens, ego te (inquit) clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam, & manifestaui nomen tuum hominibus: tamquam totum quodammodo opus eius fuisset sacre prædicationis negotium. Est igitur tamquam auctoris Dei proprium munus prædicandi: ex hominibus autem ministros, quamquam possit quos sibi placet assumere, tamen Sacerdotum vult esse præcipuum, ac Prophetarum, Apostolorum, atque eorum, qui Apostolis successere; maxime enim in sua Ecclesia, vult ad Episcopos pertinere. Consideretur igitur, quid sit, minus obire Prophetarum & Apostolorum, interpretem ac legatum esse Altissimi, tubam Spiritus sancti, linguam & os Dei.

Deus primus auctor prædicationis.

Hebr. 1.

Psal. 2.

Luc. 4.

Io. cap. 17.

Præterea dignitas huius muneris potest intelligi ex multis donis Sancti spiritus, quæ vt rectè exerceatur requirit. Nam præter excellentes morum virtutes, eò pertinent dona sapientia, scientia, sermonis, & Prophetia, eius, de qua Paulus loquitur,

Quæ dona ad hoc munus concurrunt.

C tur,